

Q. F. F. S.
THESES PHILOSOPHICÆ,
DE

SENSU TACTUS,

QUAS

*Approbante Ampliſſ. Facult. Philoſoph.
in Reg. Acad. Aboënsi,*

PRÆSIDE

CAROLO FRIDER.
MENNANDER,

Scient. Natur. PROFESS. Reg. & Ordin.

PASTORE in Rändämäki, & Reg.

Acad. Svec. Scient. MEMBRO,

Pro LAUREA

Publico eruditorum examini ſiſtit

GUSTAVUS WELIN,

V. D. M.

BOREA-FENNO,

Ad diem 26 Julii 1751.

In Auditorio Majori,

Horis poſt meridiem conſuetis.

ABOÆ, Impreſſit Direct. & Typogr. Reg. Magn.
Duc. Finland. JACOB MERCKELL.

VIRO admodum Reverendo atque Præclarissimo,

**DN. CAROLO
MELARTOPOEO,**

PASTORI in Uskela Meritissimo, adjacentis districtus PRÆ-
POSITO Gravissimo,

PATRUI loco perpetuo colendo, venerando.

VIRO plurimum Reverendo atque Præclarissimo,

**DN. MAG. CHRISTIANO
WELIN,**

PASTORI in Kiuhlo Vigilantissimo,

PATRUO ut unico, ita quovis honoris cultu prosequendo.

Vobis, Patruī optimi propensissimique, ob multa
in se collata beneficia, pagellas hæc, cum
voto omnigenæ felicitatis, dat, dicat, de-

dicat

NOMINUM VESTRORUM

obsequentissimus cultor,
GUSTAVUS WELIN.

L. N. 7.

THES. I.

Solent sensus, qui externi dicuntur, numerari quinque. Quamvis enim sensus omnis generaliter fiat contactu corporeo, neque absque illo possit concipi; cum tamen valde differant hi motus corpori impressi, tam respectu corporum motum efficientium, quam organorum, & illis excitatarum sensationum specie diversarum; hanc sensuum antiquam divisionem jure retinemus.

THES. II.

Utpote omnis sensatio ope nervorum fit, ita etiam tactus iisdem ortum debet, cujus organum constituunt fibræ nervæ per totum cor-

pus dispersæ, quarum ope ictus & appulsus rerum cum intus tum foris existentium sentimus.

THES. III.

Nervi sunt partes teretes, albicantes, fibrosæ, specie filamentorum e cerebro ejusque medulla oblongata, vel e spinali medulla, ortæ. Constant hi ex interiori molli substantia, & exterius tunicis vestiuntur, quæ tensæ & elasticæ sunt, adeoque ab objectis concussæ motum tremulum induunt, eumque per longitudinem ad cerebrum propagant. His undiquaque dispersis corpus redditur sensibile.

THES. IV.

Quamvis e cerebro & spinali medulla prodeuntia nervorum paria omnia junctim sumpta vix digiti constituent diametrum, ad omne tamen corporis punctum disperguntur. Unde mira harum ramificationum subtilitas elucet; inprimis dum cogitatur, quemlibet nervum ex plurimis aliis tendinibus esse compositum.

THESIS V.

Sensus, quo vi pollemus attrectatu dignoscendi discrimina sensibilibus, potissimum in cute viget, sub qua fines nervorum in fasciculos collecti in papillas abeunt pyramidales, quæ copiosissimæ adsunt in volis manuum & apicibus digitorum; quæque palmarium tactus organum solent constitui. Subiacent hæc epidermidi vel cuticulæ, ne nimis sensibiles essent, & a quolibet contactu dolor excitaretur, & ne exarescerent, si aer immediate illas afficeret. Sed tenuis illa est, ne actionem corporum in nervos debilitet, & sensationem impediat.

THESIS VI.

Existencia spirituum animalium, aut, si majoris, succi nervei, non est temere in dubium vocanda.

THESIS VII.

Commune sensorium Aristoteles in corde, Galenici in ventriculis cerebri, Willisius in striatis ejus corporibus, Honoratus Fabri in plexu choro-

roi-

roideo , *Cartesius* in glandula pineali vel conario, frustra quæſiverunt.

THES. VIII.

Obiectum tactus cuncta sunt corpora, quæ neque tenuitate neque mole ſua menſuram organi excedunt , idemque ſuarum partium varietate varie commovendo, varius in mente perceptionibus anſam ſuppeditant.

THES. IX.

Qualitatum , quæ in rangendi ſenſum cadunt, nonnullæ ſunt pluribus ſenſibus , potiſſimum viſui communes, utpote figura, magnitudo, numerus, ſitus, motus, quies, &c. Aliæ uni tactus ſenſui magis propriæ, ut durum & molle, aſperum & leve, humidum & liccum, calidum & frigidum, &c. Hoc ſenſu titillationem, pruritum, dolorem, &c. perſentiſcimus.

THES. X.

Solet quidem tactus ultimus ſenſuum vulgo judicari. Sed primum potius locum illi conciliat ſumma ejus neceſſitas, quæ tanta eſt, ut absque illo animal non eſſet animal, h. e. non ſentiret. Hinc quamvis in animalibus reliqui ſenſus interdum

dum deficiant, nullum tamen reperitur, quod tactus facultate esset destitutum. Reliqui itaque sensus faciunt ad bene esse, hic simpliciter ad esse, ad conservationem & tutelam animalis.

THES. XI.

Reliqui sensus non possunt nisi sub tactus idea & analogia concipi & explicari, adeoque sunt hujus species quædam, licet exquisitiores. Illorum ergo nullus sine tactu est; hic vero eorum ministerio non indiget. Neque infrequens est, ut dum de reliquorum sensuum fide dubitamus, hunc iudicem postulemus.

THES. XII.

Lator etiam multo tactus sensui, quam reliquis, data est provincia, tam respectu organi, quam objectorum. Illorum organum est angustis limitibus circumscriptum, hujus per totum corpus circumfunditur, adeo ut sit animali circumambiens custos. Reliqui ad certa objecta restringuntur, hic proprietates corporum plurimas diversissimasque apprehendit.

THES. XIII.

THES. XIII.

An tactu omnia reliqua animalia superet homo, quod contendit *Aristoteles*, definire non audemus; utpote qui tactus gradum in illis cognoscere nequimus, eumque cum nostro conferre. Id constat, vigorem hujus sensus in nobis esse admodum excellentem; & posse illum, dum rite exercitatus redditur, ita subtilem fieri, ut oculorum fere vices suppleat, ostendunt a nativitate cecorum exempla aliqua.

TANTUM.

